

KUTSESTANDARD

Perelepitaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Perelepitaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Perelepitaja pakub konfliktilahendusteenust kooselu ja perekonnaga seotud vaidlustes, sealhulgas abielulahutuse/ lahkumise ja lastega seonduvates teemades. Ta aitab erinevatel seisukohtadel olevatel partneritel leida ja sõlmida mõlemaid osapooli rahuldavaid kokkuleppeid.

Perelepitaja, tase 6 juhib pooltevahelist läbirääkimisprotsessi, mille kaudu on osapooltel võimalik leida lahendusi erimeelsustele, k.a kohtuprotsessi eel, ajal või järgselt. Ta loob läbirääkimise protsessiks toetava keskkonna, soodustades osapoolte üksteisemõistmist, arusaamist ja koostööd ning kokkulepete leidmist, sh vanematel lapse arengulisest vajadustest lähtuvate kokkulepete sõlmimist. Perelepitaja teeb vajadusel koostööd teiste erialade spetsialistidega.

Perelepitaja kutsealal on ka perelepitaja, tase 7 kutse, kes lisaks eelpool nimetatule on võimeline töötama ka eriti keerukate juhtumite lahendamiseks. Tänu suuremale kogemusele kasutab ta mitmekesisemaid töömeetodeid, võib kaasata lapsi perelepitusprotsessi, juhendab kolleege ja tegeleb sihipäraselt valdkonna arendamisega.

A.2 Tööosad

A.2.1 Perelepituse kavandamine

1. Juhtumi kohta esmase info kogumine
2. Kogutud andmete töötlemine
3. Juhtumi kavandamine
4. Koostöökokkuleppe sõlmimine osapooltega

A.2.2 Perelepituse läbiviimine

1. Perelepitusprotsessi tutvustamine osapooltele
2. Osapooltega protsessireeglites kokkuleppimine
3. Teabe kogumine ja korrastamine
4. Osapoolte huvide ja võimaluste väljaselgitamine
5. Sekkumine
6. Perelepituse tulemuslikkuse hindamine
7. Lahenduste ning kokkulepete täpsustamine ja vormistamine
8. Koostöö tegemine kolleegide ja teiste erialade spetsialistidega

Valitavad tööosad

A.2.3 Laste intervjuerimine

1. Erinevate eakohaste tehnikate kasutamine
2. Lastelt saadud informatsiooni analüüsimine ja üldistamine
3. Vanemate juhendamine oma laste toetamisel
4. Vanemate juhendamine lastele omavahelistest lahendustest ja kokkulepetest selgituste jagamisel

A.3 Töö keskkond ja eripära

Perelepitajal on tööks sobiva sisustusega eraldi tööruum. Perelepitaja tööaeg on paindlik, jaguneb tööks klientidega, iseseisvaks tööks, koostööks teiste erialade spetsialistidega ja enesetäiendamiseks. Töö on vaimselt ja emotsionaalselt pingeline ning nõuab konfliktiolukordades asjakohast reageerimist. Perelepitaja töötab sotsiaalteenuseid või õigusabi pakkuvates asutustes, erapraksises.

A.4 Töövahendid

Perelepitaja peamiseks töövahenditeks on sekkumist toetavad vahendid, kontoritarbed ja sidevahendid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Perelepitaja töös on oluline usaldusväärsus, iseseisvus, tolerantsus, pingetaluvus, paindlikkus ja loovus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Perelepitajana töötamine eeldab kõrgharidust, soovitatavalt psühholoogia, sotsiaalteaduste või õigusteaduste erialalt, perelepitusalast väljaõpet ning vähemalt kolme superviseeritud juhtumi lahendit.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Perelepitaja ja lepitaja.

B-osa KOMPETENTUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1, B.2.2 ja B.2.4 (lähiv kompetents) tõendamine. Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.2.3 Laste intervjuerimine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Perelepituse kavandamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. kogub erinevaid infokogumise viise ja meetodeid (intervjuu, vaatlus, andmebaasidest otsimine, võrgustikuotsing) kasutades juhtumi kohta esmase info, lähtudes asjakohasusest ja seadusandlusest; 2. analüüsib sobiva andmanalüüsi meetodiga kogutud andmed; 3. otsustab kogutud teabe alusel juhtumi menetlemise otstarbekuse, lähtudes lepitusprotsessi näidustustest ja vastunäidustustest; 4. annab kogutud teabe alusel pöördujatele või juhtumi saatjale vajalikku tagasisidet, arvestades tagasiside andmise põhimõtteid; juhtumi sobivuse korral pakub võimaluse menetluse alustamiseks; 5. kavandab andmete analüüsist ja lepitusprotsessi ülesehitusest tulenevalt protsessi logistika; vajadusel kaasab kaaslepitaja või võtab kontakti teiste erialade spetsialistidega, nt jurist, tõlk jms.	
B.2.2 Perelepituse läbiviimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. tutvustab osapooltele perelepitusprotsessi ülesehitust, eesmärgi ja põhielemente, lähtudes lepitusprotsessi võimalustest ja põhireeglitest; 2. loob ja hoiab osapooltega usaldusväärset kontakti, kasutades kontaktloomise ja -hoidmise võtteid, kuulamistehnikaid, mõjustamise psühholoogiat ja koostöö mudeleid; 3. kogub ja korrastab osapoolte informatsiooni, kasutades sobivat intervjuerimise tehnikat ning arvestades perekonna psühholoogiat, lähisuhete spetsiifika ja dünaamikat, kriisipsühholoogiat ning kaotuskogemuse dünaamikat, lapsepsühholoogiat; 4. selgitab välja osapoolte huvid ja võimalused, arvestades arengu- ja isiksusepsühholoogiat; 5. lapsi puudutavates küsimustes rakendab lapsekeskset lähenemist;	

6. sekkudes juhib ja vahendab läbirääkimist, arvestades protsessi- ja konfliktijuhtimise meetodeid ning suhtlemis- ja motivatsioonipsühholoogia põhimõtteid; soodustab ja julgustab osapoolte koostöövalmidust, toetades alternatiivsete lahenduste genereerimist ja andes kodutöid jm; lähtub kaasaegsetest lahenduspraktikatest;
7. lepitusprotsessi juhtimisel kasutab sobivaid sekkumisviise ja tehnikaid, lähtudes sekkumisviiside näidustustest ja vastunäidustustest;
8. hindab perelepituse tulemuslikkust;
9. täpsustab ja vormistab lahendusi ning kokkuleppeid, arvestades lepingu koostamise põhimõtteid ja ülesehitust; kasutab asjakohast sõnavara;
10. teeb koostööd kolleegide ja teiste erialade spetsialistidega vastavalt nende põhipädevustele.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Täiendavalt on võimalik tõendada valitav kompetents B.2.3 Laste intervjuerimine.

B.2.3 Laste intervjuerimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. selgitab välja laste huvid ja vajadused seoses vanematega, kasutades lapse eale vastavaid küsitlemistehnikaid (sh loovtehnikaid) ja meetodeid; 2. analüüsib lastelt saadud informatsiooni, arvestades arengu-, lapse- ja perekonnapsühholoogiat; 3. peegeldab analüüsitud ja sünteesitud materjali põhjal laste vajadusi nende vanematele; 4. juhendab ja aitab vanemaid oma laste toetamisel, sh andma lastele selgitusi omavaheliste kokkulepete kohta, arvestades arengu-, lapse- ja perekonnapsühholoogiat ning nõustamispõhimõtteid; 5. teavitab vanemaid laste õigustest.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.4 Perelepitaja, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. kasutab korrektset nõustamiskeelt kõnes ja kirjas ning väljendab ennast arusaadavalt; kasutab oma töös peamist nõustamiskeelt tasemel C1 (vt lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused) ning ühte võõrkeelt vähemalt tasemel B2 osaoskuste mõistmine ja rääkimine osas ning tasemel B1 osaoskuse kirjutamine osas; 2. kasutab oma töös arvutit vastavalt arvuti kasutamise oskuste baasmoodulitele Arvuti põhitõed, Interneti põhitõed ning Tekstitöötlus ja standardmoodulile IT-turvalisus (vt lisa 2 Arvuti kasutamise oskused); 3. järgib oma töös kutse-eeetika põhimõtteid ning tagab oma klientide eraeluandmete ning protsessis selgunud informatsiooni konfidentsiaalsuse; 4. järgib oma töös asjakohaseid õigusakte (nt perekonnaseadus, lepitusseadus, lastekaitseadus, tsiviilkohtumenetluse seadustik, sotsiaalhooletand seadus); 5. väljendab oma seisukoha kindlalt ja hinnanguvabalt, aktsepteerib enese ja teiste vajadusi.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-26112015-4.1/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Arno Baltin, Tallinna Ülikool, Eesti Lepitajate Ühing Marika Kivik, Eesti Lepitajate Ühing Anneli Liivamägi-Hitrov, Eesti Lepitajate Ühing Helle Niit, Eesti Lepitajate Ühing
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu

4. Kutsenõukogu otsuse number	26
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	26.11.2015
6. Kutsestandard kehtib kuni	05.11.2020
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2635 Sotsiaaltöötajad ja nõustajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Family Mediator, level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	